

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması

ING Bank

EKİM 2011 - EYLÜL 2012 1 YILLIK SONUÇLAR

İÇİNDEKİLER

1 GİRİŞ	3
1.1 ING Bank Genel Müdürü Pınar Abay'ın Önsözü	3
1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz?	4
2 ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR	5
2.1 Tasarruf Sahipliği ve Nedenleri	5
2.2 Tasarruf / Gelir Oranları	11
2.3 Bankacılık Sisteminde Tasarruf	12
2.3 12 Aylık Kümülatif Verilerde Öne Çıkan Detaylar	12
3 METODOLOJİ	13
3.1 Amaç ve Yöntem	13
3.2 Demografik Bilgiler	13
3.3 Tasarrufun Tanımı	14
4 EKONOMİST YORUMU	15
İLETİŞİM BİLGİLERİ	17

1. GİRİŞ

1.1 Önsöz

“Temel olarak, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, medeni hal gibi değişkenlerin bireyin tasarruf sahibi olma olasılığına etkisini incelediğimiz araştırmamızda, genel olarak kadınların tasarruf sahibi olma olasılığının erkeklerden düşük olmasına karşın, istihdam edildikleri takdirde bu olasılığın önemli bir artış gösterdiğini ve çalışan kadının tasarruf sahibi olma olasılığının erkeklerinkinin önüne geçtiğini görüyoruz.”

“Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri” araştırması, Türkiye'nin lider tasarruf bankası olma hedefiyle çıktığımız yolda önemli bir yer teşkil ediyor. Bu araştırma, bir yandan Türkiye ekonomisinin istikrarlı büyümesinin önündeki temel problemlerden birisi olan tasarruf konusunda istatistiki veri açığının giderilmesi yönünde önemli bir adımken, diğer taraftan tasarruf bankası olarak bizim de bireylerin tasarruf eğilimlerini anlamamızı mümkün kılıyor.

Doğrudan ve sadece tasarruflarla ilgili bireysel eğilimlerin incelendiği araştırmamızın birinci yılını geride bıraktık. 2011 son çeyrek ve 2012 ilk çeyrek dönemi içeren 12 aylık veri seti üzerinden kümülatif olarak analiz yaptığımızda görüyoruz ki, kentsel nüfusta bireysel tasarruf sahipliği oranı yüzde 11,5 düzeyinde seyrediyor. Bu noktada bir kez daha altını çizmek isterim ki, ülke olarak düşük tasarruf oranımızı arttırmak ve sürdürülebilir ekonomik büyüme için her kesimin üzerine düşen görevi yapması, elini taşın altına koyması gerekiyor.

Temel olarak, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, medeni hal gibi değişkenlerin bireyin tasarruf sahibi olma olasılığına etkisini incelediğimiz araştırmamızda, genel olarak kadınların tasarruf sahibi olma olasılığının erkeklerden düşük olmasına karşın, istihdam edildikleri takdirde bu olasılığın önemli bir artış gösterdiğini ve çalışan kadının tasarruf sahibi olma olasılığının erkeklerinkinin önüne geçtiğini görüyoruz. Genel olarak baktığımızda, dünya üzerinde kadınların iş gücüne katılımı erkeklerden daha düşük ama Türkiye’de bu özellikle çok daha belirgin. Dünya Bankası verilerine göre 2010 itibarıyla dünyada iş gücüne katılım oranlarını kadın - erkek olarak karşılaştırdığımızda kadınların oranının erkeklerinkinin %69’u düzeyinde olduğunu görüyoruz. Türkiye’de ise bu oran %39. Birçok ülkede olduğu gibi, ülkemizde de kadının girişimciliğe, iş gücüne daha fazla katılması bir politika olarak gelişmeye başladı. Kadınların çalışma hayatına girerek ekonomide katma değer yaratma gücünü artırmaları bizim de en büyük temennilerimizden.

Diğer ilgi çekici bulgu da, gençlerin tasarruf sahibi olma olasılığının yüksek olması ve düzenli tasarruf eğilimine sahip olmaları. Türkiye'nin ileriye yönelik çok sık dile getirilen avantajının görece genç ve büyüyen nüfusu olduğunu düşünecek olursak tasarrufların artırılması açısından bu bulgunun da umut verici olduğunu söyleyebiliriz. Şu anda 18-24 yaşında olanlar 2001 krizi sonrası ekonomideki istikrar sürecinde yetişkinliğe geçen dolayısıyla yüksek enflasyon algısı olmayan bir grup. Gençlerde kısa vadeli amaçlar için (özel bir harcama, borçsuz günlük harcamaları karşılama vb) tasarruf eğilimi daha belirgin olsa da, erken yaşta tasarrufa bakışın bu kadar güçlü çıkması büyük bir avantaj olarak görülebilir.

Tasarruf sahibi olma olasılığını en olumlu etkileyen unsurlar; gelir, eğitim, kira ödememek ve İstanbul’da yaşamak. Gelir düzeyinin tasarruf etme olasılığına etkisine baktığımızda eğilimin orta gelir düzeyinde en yüksek olduğunu ancak uçlarda, aylık 1.000TL altı veya 5.000TL üstü gelir sahipleri içinde azaldığını gözlemliyoruz. Tüm bunlara ek olarak tasarruf etme olasılığında eğitim değişkeninde de, beklentiler ile paralel bir ilişki gözlemliyoruz. Tasarrufum var diyenlerin oranı eğitim düzeyi ile birlikte belirgin olarak artıyor.

Bağımsız olarak yürütülen bu çalışmanın, Türkiye'nin tasarruf haritasının çıkarılmasında bu alanda çalışmalar yapan araştırmacılara ve kamu otoritelerine kaynak olmasını temenni ediyoruz.

Pınar Abay

ING Bank Genel Müdürü

PINAR ABAY

GENEL MÜDÜR

ING BANK

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz?

Ülkemiz, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BBKD tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

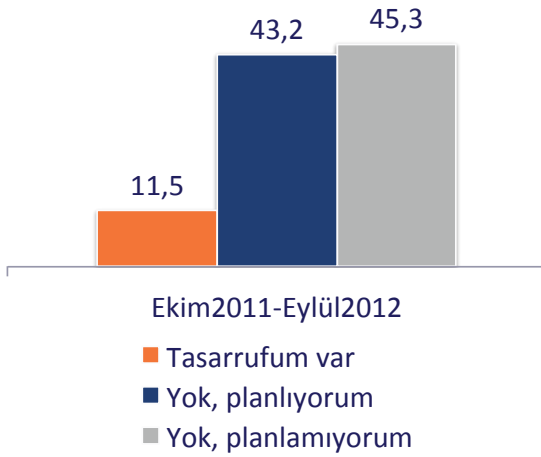
İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR

2.1 Tasarruf Sahipliği ve Nedenleri

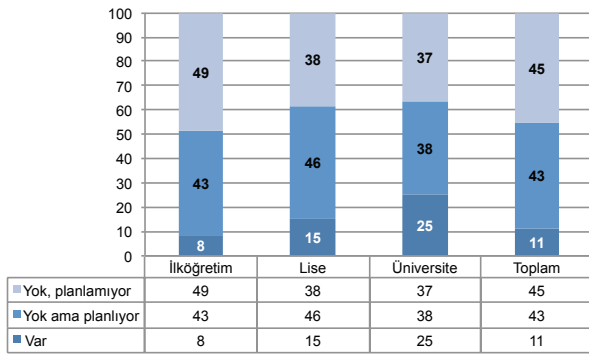
Tasarruf sahiplerinin oranı %11.5

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

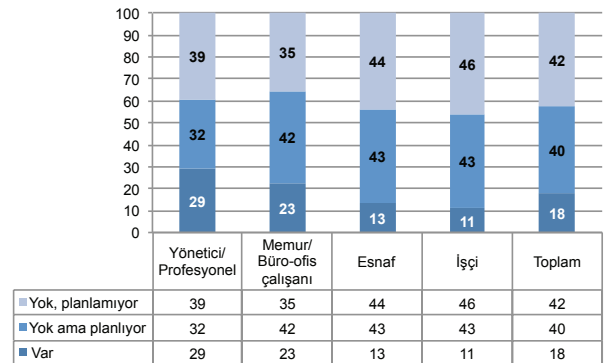

- Bir yıllık dönemde **tasarruf sahiplerinin ortalama oranı %11.5.**
- Gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı %43.**
- Ancak kentsel nüfusun yaklaşık yarısı da tasarruf yapmayı planlamıyor.

Tasarruf sahibi olma olasılığını en olumlu etkileyen unsurlar gelir, eğitim, kira ödememek ve İstanbul'da yaşamak

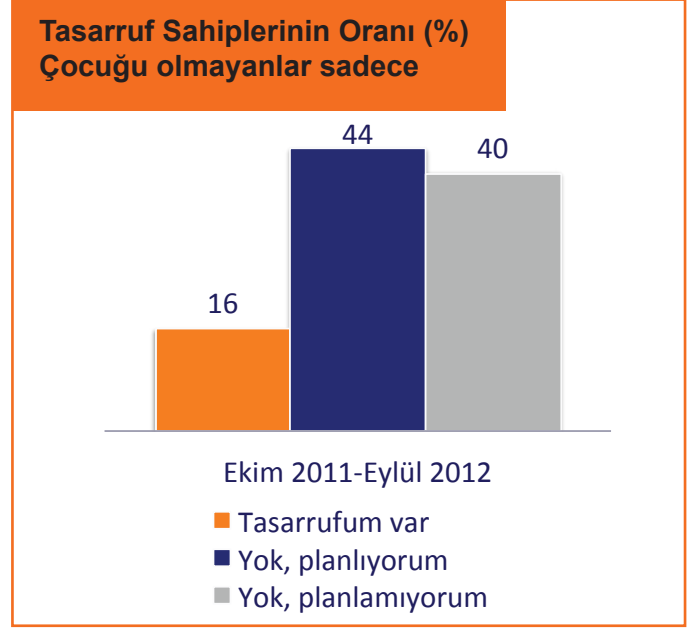
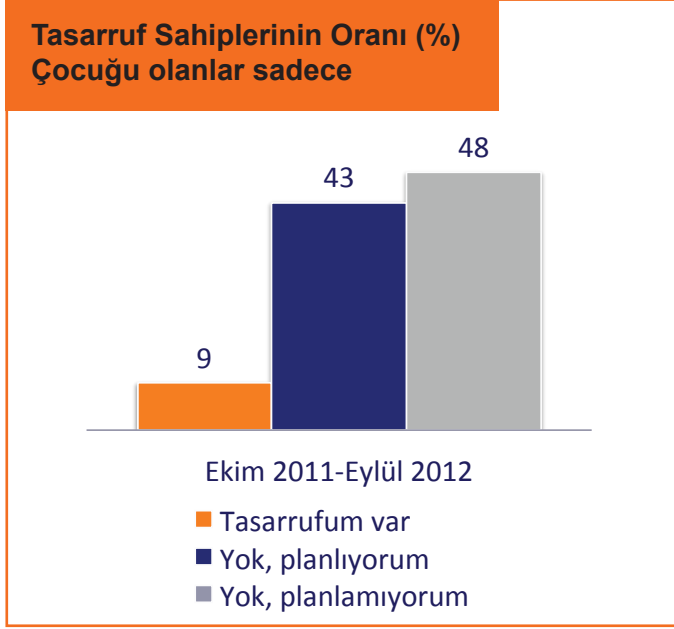

- Tasarrufum var diyenlerin oranı eğitim düzeyi ile birlikte belirgin olarak artıyor.

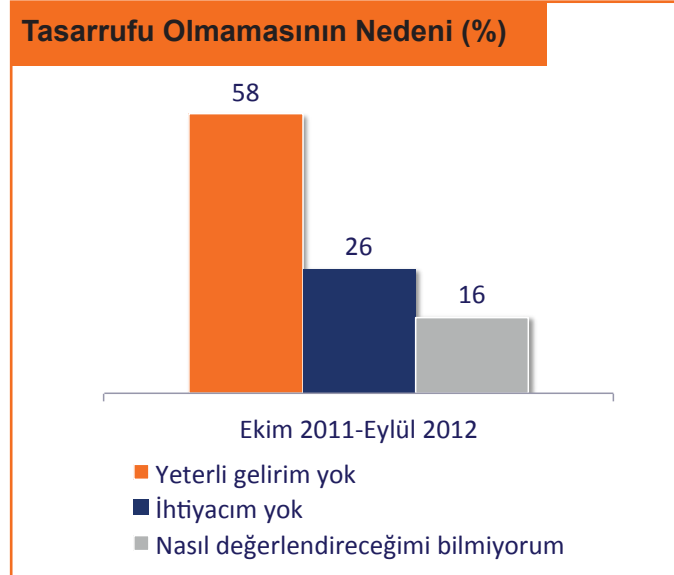

- Tasarrufum var diyenlerin oranı üst düzey yöneticilerde ve profesyonel meslek sahibi / nitelikli işgücünde en yüksek

Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği daha düşük ama “çocuk” tasarruf etme olasılığını artırıyor, okullu çocuk ise azaltıyor

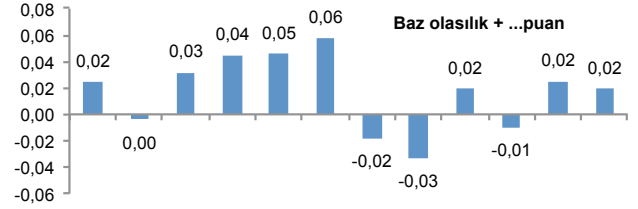
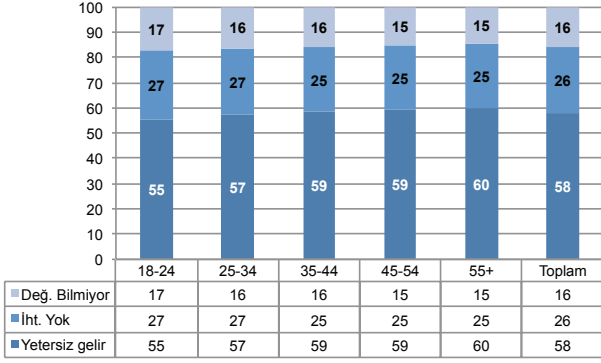

Tasarrufu olmayanların temel gerekçesi gelir yetersizliği

- Tasarrufu olmayanların %58'inin en önemli gerekçesi gelir yetersizliği.
- Tasarrufun nasıl değerlendireceğini bilmemenin etkisi de %16 ile hiç de azımsanmayacak düzeyde.
- Bu kesime finansal “okuryazarlık” kazandırılması, tasarruf sahiplerinin oranını arttırabilir.
- Tasarrufa ihtiyaç duymamak da önemli bir gerekçe.

Tasarruf etmeme nedeni olarak geliri ilk sırada gösterme olasılığı yaşla birlikte artıyor, eğitimle azalıyor

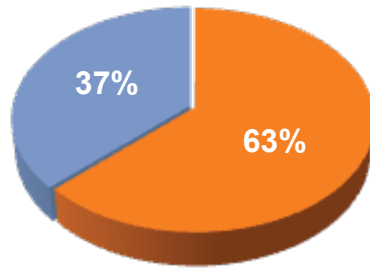
- Yaş ilerledikçe ihtiyaçlar da artıyor, gelir yetersizliğini daha önemli hale geliyor.

- Baz: Bekar, erkek, genç (18-24 yaş), ilköğretim mezunu, çocuksuz, İstanbul'da yaşayan ve geliri 500TL'den az
- Böyle bir kişinin tasarruf etmeme nedeni olarak ilk sırada gelir yetersizliğini gösterme olasılığı: %94

Tasarruf yapmak aslında bir alışkanlık

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Ekim 2011–Eylül 2012

■ Evet

Düzenli tasarruf yapmayanların içinde

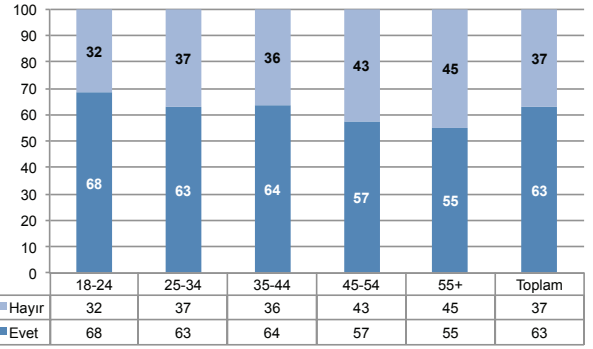
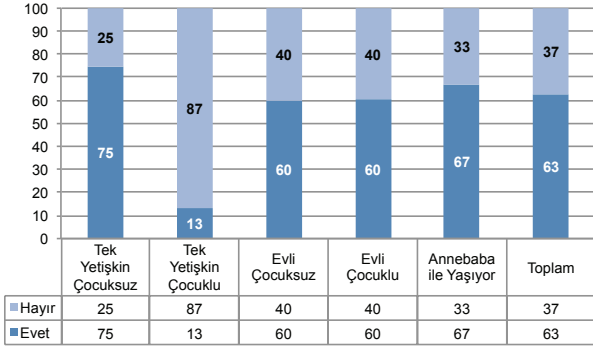
Geçen 3 ay içinde tasarruf yaptınız mı?

32%

Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak mısınız?

44%

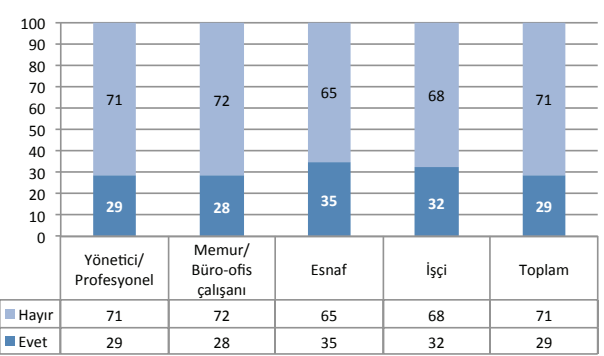
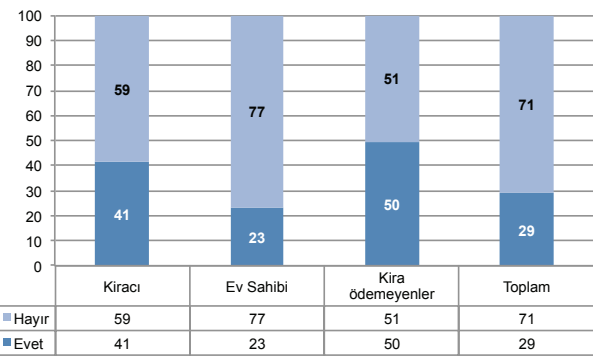
Tasarrufun en önemli nedeni “gelecek kaygısı”

- Aile tipine göre “tasarrufum var” diyenlerin oranının en yüksek olduğu ikinci grupta tek yaşayan çocuksuz yetişkinler.
- Tasarruf sahiplik oranı:
 - Evli çocuksuz: %16
 - Tek yetişkin çocuksuz: %16
 - Anne baba ile yaşayan: %16
 - Evli çocuklu: %9
 - Tek yetişkin çocuklu: %8

- Benzer şekilde düzenli tasarruf etme eğilimi güçlü olan gençlerde tasarruf sahipliğinin diğerlerinin üzerinde olduğunu görüyoruz.
- Tasarruf sahiplik oranı:
 - 18-24: %15
 - 25-34: %15
 - 35-44: %12
 - 45-54: %7
 - 55+: %8

Ev için tasarruf edenlerde ise kiracılar/evi olmayıp kira ödemeyenler / esnaf ve işçiler ilk sıralarda yer alıyor

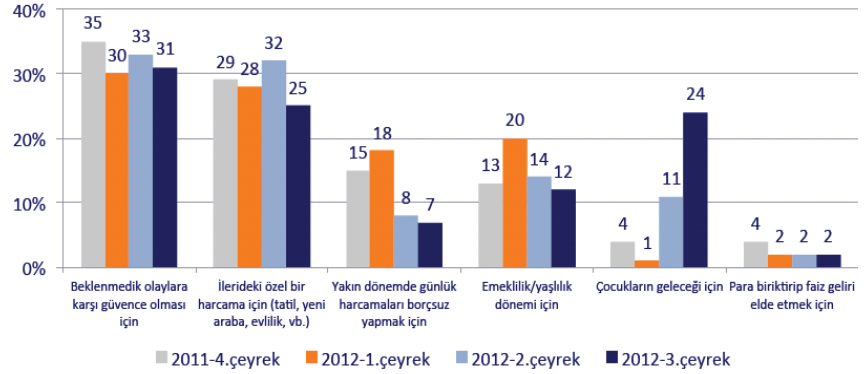
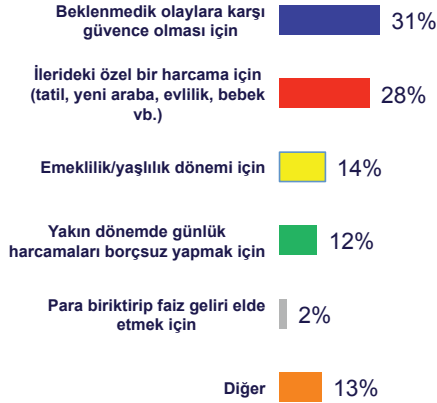
- Veriler, Türkiye’de ev sahibi olmanın tasarruf için önemli bir motivasyon olduğunu teyit ediyor.
- Kira ödemeden tasarruf etmek de doğal olarak daha kolay olabilir.

- Esnaf ve işçilerde (ev hariç) tasarruf sahipliği görece daha düşükken, ev için tasarrufun ise bu iki grupta diğer mesleklerle göre daha önemli bir motivasyon olduğu görülüyor.

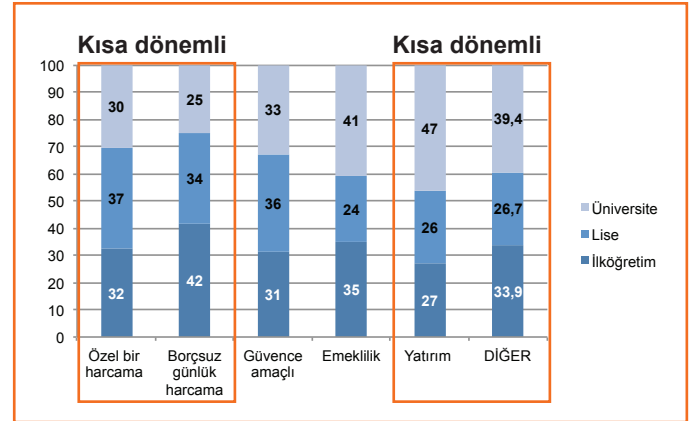
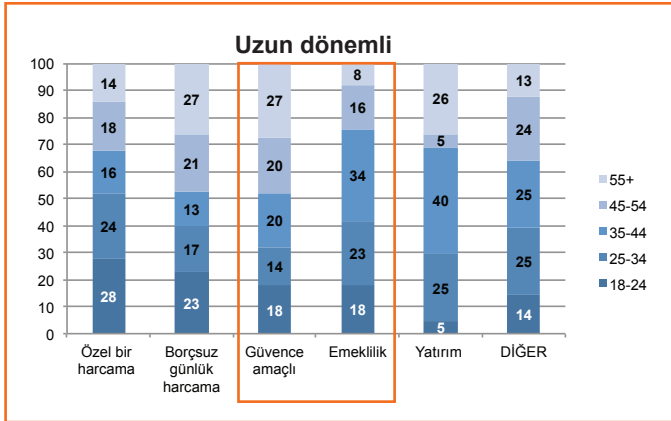
Düzenli tasarruf eğilimi tek yaşayan yetişkin çocuksuz / 18-24 arası gençlerde çok daha yüksek

Tasarrufun Nedeni (%)

Ekim 2011 – Eylül 2012

Tasarruf nedenleri içinde kısa vadeli ve uzun vadeli amaçlarda sırasıyla cinsiyet, yaş, yüksek gelir etkili görünüyor

- Kısa dönemli nedenlerle (özel bir harcama, borçsuz günlük harcama, yatırım, diğer) tasarruf etme olasılığı kadınlarda erkeklere göre azalırken, yaşla birlikte azalıyor. Okullu çocuk sahibi olmak ise bireyleri uzun vadeli nedenlerle tasarrufa yönlendiriyor.
- Uzun dönemli nedenlerle (güvence, emeklilik) tasarruf etme olasılığı ise kadınlarda daha yüksek, yaşla artıyor, 3000-4000 aylık gelir arasında en yüksek

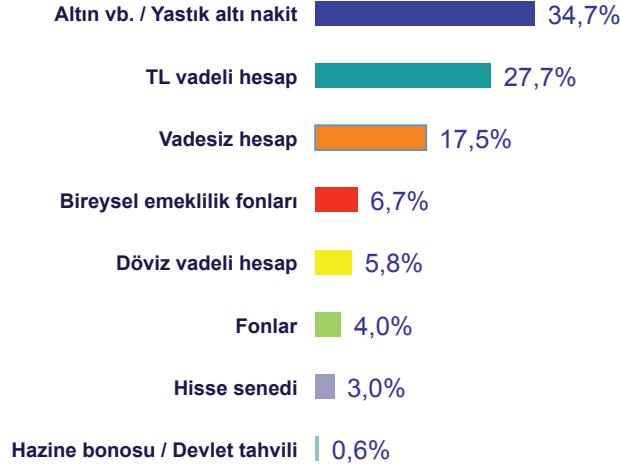
- BAZ: Bekar, erkek, genç (18-24 yaş), ilköğretim mezunu, çocuksuz, İstanbul'da yaşayan ve geliri 500TL'den az bir kişinin kısa dönemli nedenlerle tasarruf etme olasılığı %86, uzun dönemli nedenlerle tasarruf olasılığı ise %44

Kısa dönemli nedenlerle		Uzun dönemli nedenlerle	
Kadın	-0.17	Kadın	0.10
25-34	-0.06	25-34	0.12
35-44	-0.04	35-44	0.12
45-54	-0.11	45-54	0.16
55+	-0.14	55+	0.26
Okullu çocuk sahibi	-0.05	Aylık gelir: 3000-4000TL	0.37
		Aylık gelir: 4000-5000TL	0.28
		Okullu çocuk sahibi	0.07

En çok kullanılan tasarruf aracı nakit ve altın ile vadeli hesap

Tasarruf Araçları

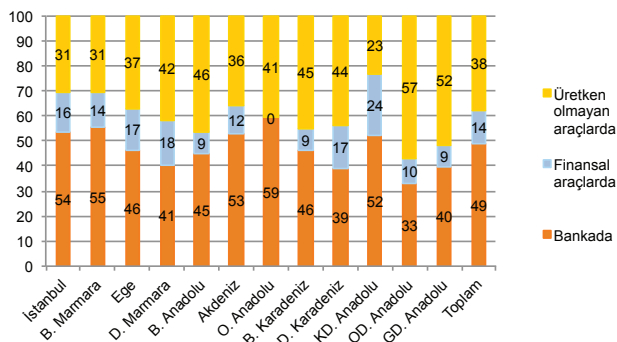
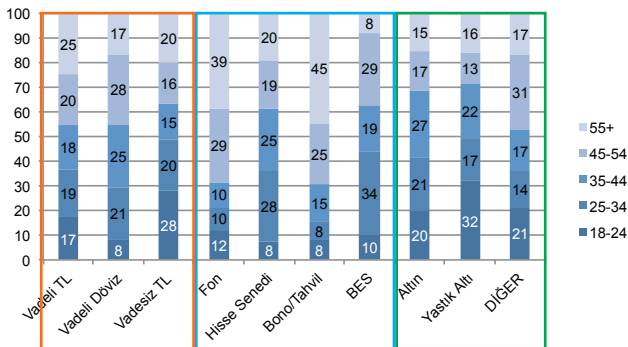
Ekim 2011 – Eylül 2012

Not: Vadesiz hesap şıkkı 2012 2. çeyrekte itibaren açık olarak izlenmeye başlanmıştır (daha önce yastık altı ile beraberdi).

Tasarruflarını bankada, finansal araçlarda veya üretken olmayan araçlarda tutma olasılığı yaşı, çalışan kadın olmaya, çocuk sahipliğine, gelire, ev sahipliğine, yerleşim yerine göre değişiyor

Tasarrufu Olmamasının Nedeni (%)

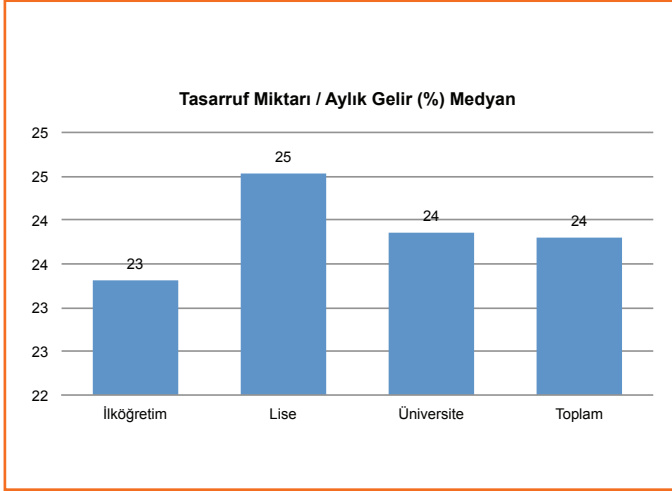
• Bankada tutma olasılığı 45 üstü yaşta, üniversite mezunlarında, 5000+ gelir diliminde, çalışan kadınlarda daha yüksek, çocuk sahiplerinde (okullu veya okulsuz) daha düşük

• Finansal araçlarda değerlendirme olasılığı çalışan kadınlarda, okullu çocuk sahiplerinde daha yüksek, 55 yaşa kadar ve gelirle birlikte kademeli artıyor

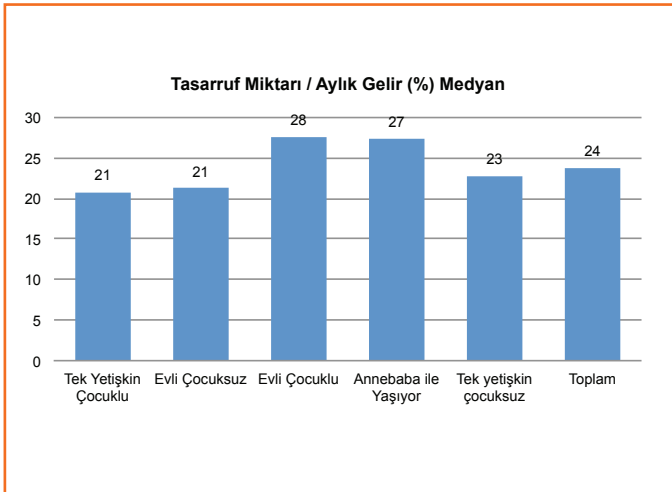
• Üretken olmayan araçlarla tasarruf etme olasılığı kadınlarda daha yüksek ama kadın çalışıyorsa ciddi anlamda azalıyor. Yaşla birlikte bu tür araçları tercih etme olasılığını azalıyor, en belirgin gelir etkisi (azaltıcı) 4000-5000 TL aylık gelir diliminde görülüyor.

2.2 Tasarruf / Gelir Oranları

Tasarruf sahipleri içinde şaşırtıcı bir şekilde eğitim tasarruf oranında farklılık yaratmıyor ama çocuğu olan evli bireylerde ve anne baba ile yaşayanlarda oran yükseliyor

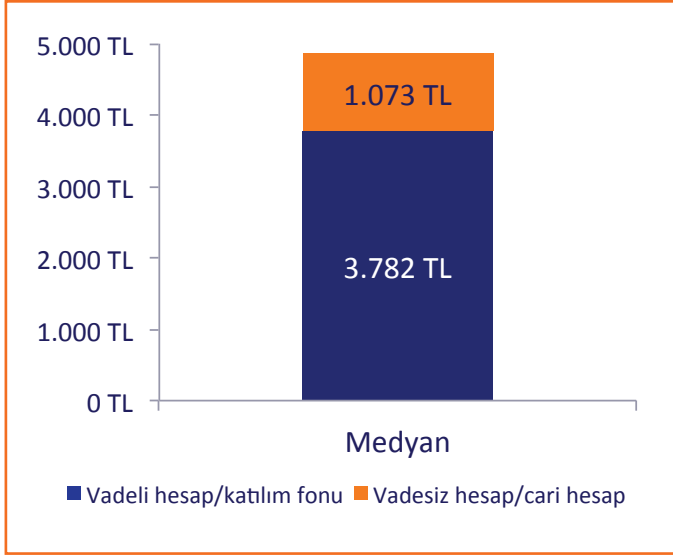
- Tasarruf sahipleri içinde tipik bir kişinin aylık gelirin yaklaşık ne kadarını tasarruf ettiğine baktığımızda eğitim düzeyinin önemli bir fark yaratmadığını görüyoruz. Tasarruf oranı %24 civarında.

- Tasarruf oranında en belirgin farklılık ise aile tipinde görülüyor.
- Burada motivasyon olarak, birlikte yaşamak öne çıkıyor olabilir.

2.3 Bankacılık Sisteminde Tasarruf

Tam ortadaki tasarruf sahibinin bankadaki tasarrufu 3,7 aylık gelirine denk

- Ekim 2011-Eylül 2012 arasındaki bir yıllık dönemde bankada tasarrufu olanlar arasında, medyan (ortanca) banka mevduat hesabı toplamı 4.855 TL.
- Buna göre, banka mevduat hesabındaki tasarrufun aylık gelir eşdeğeri 3,7 ay.

2.4 12 Aylık Kümülatif Verilerde Öne Çıkan Detaylar

- Tasarruf sahibi olma olasılığını en olumlu etkileyen unsurlar gelir, eğitim, kira ödememek ve İstanbul'da yaşamak.
- Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği daha düşük ama "çocuk" tasarruf etme olasılığını artırıyor, okullu çocuk ise azaltıyor.
- Tasarruf etmeme nedeni olarak geliri ilk sırada gösterme olasılığı yaşla birlikte artıyor, eğitimle azalıyor.
- Düzenli tasarruf eğilimi tek yaşayan yetişkin çocuksuz / 18-24 arası gençlerde çok daha yüksek.
- Ev için tasarruf edenlerde ise kiracılar/evi olmayıp kira ödemeyenler / esnaf ve işçiler ilk sıralarda yer alıyor.
- Tasarruf nedenleri içinde kısa vadeli ve uzun vadeli amaçlarda sırasıyla cinsiyet, yaş, yüksek gelir etkili görünüyor.
- Tasarruflarını bankada, finansal araçlarda veya üretken olmayan araçlarda tutma olasılığı yaşa, çalışan kadın olmaya, çocuk sahipliğine, gelire, ev sahipliğine, yerleşim yerine göre değişiyor.
- Tam ortadaki tasarruf sahibinin tasarruf oranı %24 düzeyinde.
- Tasarruf sahipleri içinde şaşırtıcı bir şekilde eğitim tasarruf oranında farklılık yaratmıyor ama çocuğu olan evli bireylerde ve anne baba ile yaşayanlarda oran yükseliyor.
- Tam ortadaki tasarruf sahibinin bankadaki tasarrufu 3,7 aylık gelirine denk.

3. METODOLOJİ

3.1 Amaç ve Yöntem

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

NUTS1 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor.

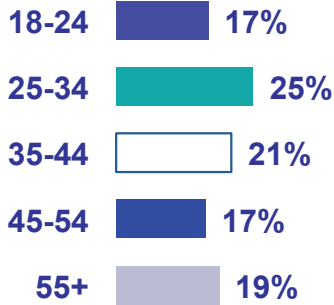
Ekim 2011 ve Eylül 2011 arasındaki 12 ayda 9600 kişi ile görüşüldü.

Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor.

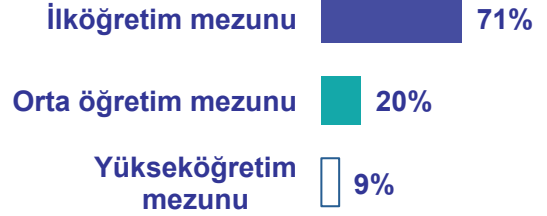
Yaş, cinsiyet ve SES kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2 Demografik Bilgiler

Yaş

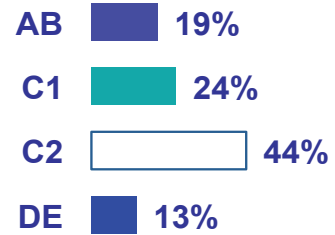
Eğitim

Cinsiyet

Sosyo-ekonomik Statü

Hane Halkı Tipi

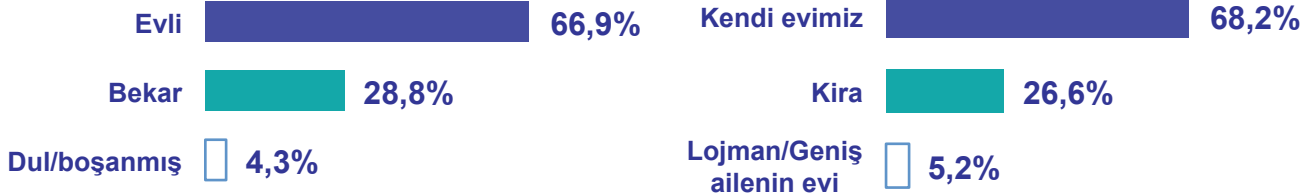
Çocuklu: %60,1

Ortalama çocuk sayısı: 2,8

Ortalama okuyan çocuk sayısı: 1,9

Medeni Durum

Konut Tipi

3.3 Tasarrufun Tanımı

Tasarruf, sözlük anlamı itibarıyla “sarf edilmeyen” anlamına geliyor. Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:

- Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
- Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
- Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
- Bireysel emeklilik fonları

- Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü

Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. EKONOMİST YORUMU

Tasarruf sahipliği olasılığını en önemli etkileyen unsurlar gelir, eğitim ve kira ödememek

2011 son çeyreğinde Türkiye'de tasarruflara dair veri açığını giderme yolunda bir adım atarak kentsel nüfusta bireysel tasarruf eğilimlerine dair başlattığımız Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın 12 aylık kümülatif sonuçları zorlu bir alanda güvenilir bir veri oluşmaya devam ettiğini bir kez daha teyit etti demek abartılı olmayacaktır. Bizim şu anda yapabildiklerimizin dışında farklı bakış açıları ile analizler yapmak mümkün ve orta uzun vadede gerekli, ancak yine de ilk değerlendirme olarak kümülatif veriler üzerinden elde ettiğimiz sonuçların önemli olduğunu düşünüyoruz. Nitekim 12 aylık verilerin daha önce bir çok çalışma olduğu gibi tasarrufları en olumlu etkileyen unsurların gelir ve eğitim olduğu bir kez daha teyit ettiğini gördük. Araştırmanın desteklediği diğer önemli bir tespit ise kadınların tasarruf etme olasılığının çalışmaları halinde çok ciddi şekilde artıyor olması. Bunun yanı sıra, Ekim 2012 dönemi Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre çalışma çağındaki nüfusun yaklaşık beşte birini, işgücü ve istihdamın ise sırasıyla %16 ve %15'ini oluşturan genç nüfusun hep tasarruf sahipliği oranlarında hem de düzenli tasarruf etme eğiliminde öne çıkması oldu.

12 aylık veriler kullanılarak oluşturulan basit modellemeler ile bireylerin tasarruf etme olasılıkları, tasarruf etmemelerindeki temel neden olarak gelir yetersizliğinin önemi, tasarruf edenler arasında ise tasarruf için hangi vadeyi ve ne tür araçları seçtiği belirlenmeye çalışıldı. Referans grup olarak ele alınan bekar, erkek, genç (18-24 yaş), ilköğretim mezunu, çocuksuz, İstanbul'da yaşayan ve geliri 500TL'den az bir bireyin tasarruf etme olasılığının sadece %9, aynı kişinin gelir yetersizliğini tasarruf etmeme için ilk sırada sayması olasılığının %94, eğer tasarruf ediyorsa bunu daha çok kısa vadeli amaçlar yani özel bir harcama, borçsuz yaşamak vb nedenlerle yapma olasılığının uzun vadeli amaçlarla yani emeklilik vb nedenlerle yapmasına göre daha yüksek (sırasıyla %86 ve %44) ve tasarruf araçları içinde bankacılık ürünlerini tercih etme olasılığını %58, üretken olmayan diğer bir deyişle altın/yastık altı gibi sistem dışında atıl olarak tutulan araçları tercih etme olasılığının %48, hisse senedi/tahvil, bireysel emeklilik vb finansal ürünleri tercih etme olasılığının ise %17 olduğu sonucuna ulaşıldı.

Bu dört temel konuda yaş, eğitim, gelir düzeyi, yerleşim yeri, ev sahipliği vb profillere göre olasılık modellerinin sonuçlarını seçim kriteri olarak değerlendirdiğimiz

Sengül Dağdeviren
Başekonomist, ING BANK

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

sonuçlara göre 12 aylık toplulaştırılmış verilerde öne çıkan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Tasarruf sahibi olma olasılığını en olumlu etkileyen unsurlar gelir, eğitim, kira ödememek ve İstanbul'da yaşamak.
- Tasarrufum vardiye sahipleri arasında üst düzey yöneticilerde ve profesyonel meslek sahibi / nitelikli işgücünde en yüksek, diğer bir deyişle esnaf/işçilerde daha düşük olarak çıkmakta. Yetersiz veri nedeniyle modele dâhil edemediğimiz dolayısıyla ancak koşulsuz bir karşılaştırma olarak bakabildiğimiz meslek etkisine temkinli yaklaşmak gerekiyorsa da, Türkiye'de küçük işletmelerin tasarruflarını kendi işyerlerine yatırma eğiliminin güçlü olabileceğini ve bunun da kaynakların verimli kullanımı açısından sorun teşkil edebileceğini düşündürüyor. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde finansal derinleşme ve finansmana erişimin özellikle küçük işletmeler için güçlenmesinin verimlilik artışı üzerinde de etkisi olabileceği söylenebilir. Nitekim bu çalışma dâhilinde esnaf olarak kabul edilen meslek grubunun, toplam meslekler içindeki payı yaklaşık %19 ile önemli bir yer tutuyor ve %18 paya sahip olan ve finansal sistemle ilişkisi görece daha fazla olan yönetici/profesyonellerin önünde yer alıyor.
- Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği daha düşük görünüyor. Ancak çocuk sahibi olmak tasarruf etme olasılığını artırırken, çocuğun okullu olması bu eğilimi tersine çeviriyor.
- Tasarruf etmeme nedeni olarak geliri ilk sırada gösterme olasılığı yaşla birlikte artarken, eğitimle azaldığı gözlemleniyor. Bunun nedeni, yaş ilerledikçe

yaşam döngüsü (ihtiyaçların/harcamaların artması vb) gereği gelir kısıtını öne çıkması olabilir.

- Kadın olmak da bu olasılığı yükseltiyor. Ancak, tasarruf etme olasılığının aksine, kadının çalışıyor olmasının gelir yetersizliğinin tasarruf etmenin önündeki önemli bir engel olma olasılığını azalttığını görsek de, diğer tüm değişkenler sabit tutulduğunda erkeklere oranla daha iyi bir konuma çekemediğini görüyoruz. Kadının işgücüne katılımına ek olarak cinsiyetler arası ücret farkının da ileriye yönelik olarak tasarruflarda gelir kısıtının aşılması açısından önemli olduğuna işaret ediyor.
- Düzenli tasarruf eğilimi tek yaşayan yetişkin çocuksuz ve 18-24 arası gençlerde çok daha yüksek. Bu gruplarda tasarruf sahipliği oranlarının da ortalamanın belirgin olarak üzerinde olması (%11,5 olan genel ortalamaya karşın sırasıyla %16 ve %15) söz konusu tespiti biraz daha güçlendiriyor.
- Ev için tasarruf edenlerde ev sahibi olmayanlar (kira ödesin veya ödemesin) ve esnaf ve işçiler ilk sıralarda yer alıyor.
- Tasarruf nedenleri içinde kısa vadeli ve uzun vadeli amaçlarda sırasıyla cinsiyet, yaş ve yüksek gelir etkili görünüyor.
- Tasarruflarını bankada, finansal araçlarda veya üretken olmayan araçlarda tutma olasılığı yaşa, çalışan kadın olmaya, çocuk sahipliğine, gelire, ev sahipliğine, yerleşim yerine göre değişiyor.
- Tasarrufu olanlar üzerinden hesaplanan ortalama tasarruf oranının %24 düzeyinde olduğunu görüyoruz. Bu oran, tasarruf edenlerin tüm nüfus içindeki payı ile birlikte izlenmesi gereken ve toplumun genel tasarruf oranı ile gelecek ile beklentilerine işaret eden önemli bir gösterge olarak ele alıyoruz.
 - Koşulsuz değerlendirmeye göre tasarruf sahipleri içinde şaşırtıcı bir şekilde eğitim tasarruf oranında farklılık yaratmıyor. Buna karşılık, çocuğu olan evli bireylerde ve anne baba ile yaşayanlarda bu oran yükseliyor. Ancak burada sadece tasarruf sahiplerinin dikkate alındığını, dolayısıyla sonucun tasarruf etme olasılığının veya genel nüfusta tasarruf oranlarının eğitimden olumlu etkilendiği tespiti ile çelişmediğini bir kez daha vurgulamak yararlı olabilir.
- Ortanca tasarruf sahibinin bankadaki tasarrufunun ise 3,7 aylık gelirine denk olduğunu görüyoruz.

Sonuç olarak Türkiye'de kadının işgücüne katılımının, eğitime yapılan yatırımların, finansal derinleşmenin

yurtiçi tasarruflar açısından artan bir etki yapması olasılığı yüksek görünüyor. Elimizdeki verilerden ulaştığımız sonuçlar, Dünya Bankası'nın Kalkınma Bakanlığı ile birlikte hazırladığı Türkiye Ülke Ekonomik Raporu, "Yüksek Büyümenin Sürdürülebilirliği: Yurtiçi Tasarrufların Rolü" çalışmasında da vurgulandığı üzere, hanehalkı tasarrufunu destekleyen temel politikaların, gelir arttırıcı sürdürülebilir büyümeyi destekleyecek biçimde, düzenli ve uzun vadeli tasarruflara sağlanan teşvikler ve ihtiyaçlara göre tasarruf araçlarının arttırılması yoluyla olacağı kanaatini desteklemektedir.

Sengül Dağdeviren

Başekonomist, ING BANK

Prof.Dr. Alpay Filiztekin

Sabancı Üniversitesi

İLETİŞİM BİLGİLERİ

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen
“Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”,
Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte,
saha araştırması IPSOS KMG tarafından yapılmaktadır.

ING BANK

 Ipsos KMG

Sabancı
Üniversitesi

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”